

PARA, BANKA, DEVLET Merkez Bankasý Bađýmsýzlaþmasýnýn Ekonomi Politiđi

Önsöz'den

Kapitalizmin yap1sal olarak ula_t1 1 en tehlikeli a_ama nedir diye soracak olursak, kendi ad1ma her _eyin tüketim ve tüketimcilik üzerinden analiz edilmesi oldu unu rahat1kla söyleye bilirim. Tüketici olmak genel de kötü bir _ey, ama daha da kötüsü toplumu anlama/aç1klama ve dahas1 dönü_türme amac1 olan insanlar1n analiz ve aç1klamalar1nda tüketici olmalar1d1r. Analiz ve aç1klamalarda tüketici olmak Nurdan Gürbilek in hak1 olarak i_aret etti i gibi bir söz patlamas1 ile birlikte gerçekte_iyor. Kavramlar yerini h1zla içeri i bo_alt1lm1_ sözlere b1rak1yor. Bu yer de i_tirmenin en ak1l almaz yan1 ise Marksistlerin de kendi kavramlar1n1 söze/sözcüklere dönü_türmeleridir. Sömürü, sermaye, emek, i_çi s1n1f1, emperyalizm, para gibi ya_am1 anlamam1z1 sa layan kavramlar/kavramlar1m1z SÖZCÜKLEREdönü_türüldü. Yap1sal olanla tarihsel olan, ampirik olanla olmayan aras1ndaki içsel ba lant1lar1 kuran kavramlar1m1z söze dönü_türüldü. Kapitalizmin yap1sal mant1 1, toplumun en küçük hücrelerini içine alacak _ekilde kendini günü birlik in_a ederken, in_aa sürecini teknik ve kaç1n1lmaz1k içeren bir dil ile ifade ediyor. Yani sermayenin mant1 1 sosyalle_irken, ya_am1n her alan1na el at1yor, müdahale ediyor ve dönü_türüyor. Bu amans1z sald1r1 kar_1s1nda savunmac1 bir halde kavramlar1m1z1 söze çevirerek ayakta kalmaya çal1_yoruz. En basit ifade ile anlatmak istedi im kavramlar1 harekete geçirecek gerçekli i (somut de i_imleri) anlamaya çal1_mak yerine somut gerçeklik ve de i_imlerin üzerindenatlayarak analizler yap1l1yor, yani kavramlar1 canl1 k1lan, güçlü k1lan harekete geçiren somut gerçekli in dönü_ümü gündeme al1nm1yor.

{tab=ÖNSÖZ}

Merkez Bankas1:

Parasal Sistemin Gardiyan1na Neler Oluyor Olanlar1 Muhalifler Görüyor mu? Bak1lanla

kurulan ili_ki aslen bir seyir ili_kisine, sözün kendisi bir vitrine dönü_tü& Epeydir vitrinde ya_1yoruz (Nurdan Gürbilek, Vitrinde Ya_amak, s. 29)

Kapitalizmin

yap1sal olarak ula_t1 1 en tehlikeli a_ama nedir diye soracak olursak, kendi ad1ma her _eyin tüketim ve tüketimcilik üzerinden analiz edilmesi oldu unu rahat1kla söyleye bilirim. Tüketici olmak genel de kötü bir _ey, ama daha da kötüsü toplumu anlama/aç1klama ve dahas1 dönü_türme amac1 olan insanlar1n analiz ve aç1klamalar1nda tüketici olmalar1d1r. Analiz ve aç1klamalarda tüketici olmak Nurdan Gürbilek in hak1 olarak i_aret etti i gibi bir söz patlamas1 ile birlikte gerçekte_iyor. Kavramlar yerini h1zla içeri i bo_alt1lm1_ sözlere b1rak1yor. Bu yer de i_tirmenin en ak1l almaz yan1 ise Marksistlerin de kendi kavramlar1n1 söze/sözcüklere dönü_türmeleridir. Sömürü, sermaye, emek, i_çi s1n1f1, emperyalizm, para gibi ya_am1 anlamam1z1 sa layan kavramlar/kavramlar1m1zSÖZCÜKLERE dönü_türüldü. Yap1sal olanla tarihsel olan, ampirik olanla olmayan aras1ndaki içsel ba lant1lar1 kuran kavramlar1m1z söze dönü_türüldü. Kapitalizmin yap1sal mant1 1, toplumun en küçük hücrelerini içine alacak _ekilde kendini günü birlik in_a ederken, in_aa sürecini teknik ve

kaçınılmazlık içeren bir dil ile ifade ediyor. Yani sermayenin mantık sosyalleşirken, ya da her alanına el atıyor, müdahale ediyor ve dönüyor. Bu amansız saldırı karşısında savunmacı bir halde kavramları söze çevirerek ayakta kalmaya çalışıyoruz. En basit ifade ile anlatmak istediğim kavramları harekete geçirecek gerçekliği (somut değerleri) anlamaya çalışmak yerine somut gerçeklik ve değerlerin üzerinden atlayarak analiz yapıyor, yani kavramları canlı kılan, güçlü kılan harekete geçiren somut gerçekliğin dönüşümü gündeme almıyor.

Daha önce Devlet Planlama Teşkilatındaki dönüşümleri analiz edip kitapları sevgili arkadaşım Ümit Akçay elinizde tuttu unuz kitapta paranın ulusal düzeyde gardiyanı olan Merkez Bankasının analiz ediyor, ama analize başlamadan önce iç çekerek analizine başlıyor;

Ancak ana akım dündeki yaklaşımlar ya da özellikle elitler tarafından da dikkatle ele alınıp incelenmemiş olmasıdır.

Evet, ne yazık ki Ümit haklı ve sadece merkez bankası değil ya da kapitalizmin ihtiyaçları doğrultusunda dönüşümler yapıldığı tüm alanlarda aynı iç çekilecek bir gerçeklikle karşılaşma rahatlıkla söyleyebilirim.

Peki, hayatın tüm alanlarında gerçekleştiren dönüşümü zamanla nasıl ele alabiliriz? Bu sorunun belki de ilk ve en önemli yanı sıra yeniden kavramlara dönmekle ve kavramlar üzerinden dil kurmakla mümkün olacağı düşünüyorum.

Bu kısaca belirlemelerden hareketle kapitalizmi tanımlayan en temel yapısal belirlemenin kapitalist toplumsal ilişkilerin yeniden üretimi olduğunu söyleyebiliriz. Kapitalist toplumsal ilişkilerin yeniden üretiminde, üzerinde en çok durulan konu metallerin yeniden üretimi olmuştur. Kapitalist toplumsal ilişkilerde burada detaylandırılmaya kadar merkezi öneme sahip olan metalaşma süreci, sadece insanların en temel ihtiyaçları metalaştırıyor, aynı zamanda insanlık tarihinin en acımasız dönüşümü olan emek gücünün metalaştırılması da beraberinde getiriyor. Bir başka ifadeyle emek-gücü, insanların kendi bedenlerinden çekilip alınarak satışları bir meta haline geliyor. Emek-gücünün metalaşması aynı zamanda emek-gücünün yeniden üretimini gerektiriyor. Bu ilk elden meta ile emek-gücü arasındaki yapısal ve içsel bağlantıların açılması gerekiyor. Ama gerek metallerin kendi aralarındaki ve insanlarla olan ilişkisini düzenleyen fiyat mekanizması, gerekse emek-gücünün zaman üzerinden nicelikle değerlendirilmesi (ücret), değerlerin egemenliğini sağlayan paranın da kapitalist mantık içinde yeniden biçimlenmesini zorunlu kılıyor. Değerlerin toplumsal ilişkilerde egemen olduğu oranda, değerler arasındaki ilişkiler de aynı şekilde ortak ölçü olan paranın da toplumsal ilişkilerde yeniden üretimi, en çok göze çarpan ve ama analizi en zor olan paranın toplam yeniden üretim sürecini de belirliyor. Marksizm, belki de daha doğru bir ifadeyle K.Marks, analizlerini metallerin yeniden üretimi üzerinden gerçekleştirmiş, yani metanın en temel karakteri üzerinde yoğunlaşarak kapitalizmin yapısal olarak önemli olan bu alanındaki dönüşümü, yani kavramsal düzeye taşımıştır. Ama gerek emek-gücünün toplumsal olarak yeniden üretimi ve gerekse de paranın toplumsal olarak yeniden üretimi konusu yeterli önemde ve düzeyde Marksist analizlere konu olmamıştır. Evet bir meta olarak emek-gücü ve evet bir meta olarak para analiz edilmiştir, fakat emek-gücü ve paranın toplumsal olarak yeniden üretimi ve bu alanların içsel derin bağlantıları üzerinde durulmamıştır.

Emek-gücünün geni_leyen yeniden üretim merkezi olan hane halkı, öncelikle feminist ama daha sonra Marksist feministlerce ele alıp analiz edilmiştir. Ama elinizdeki çalımanın temel ve zorlu u ra 1 olan paranın toplumsal geni_leyen üretimi, üstyapı kurumu ya da özün açığı a çıkıtı 1 biçimler olarak tanımlandı 1 için yeterli ve gerekli düzeyde kavramsalla_tırılmamıştır. Bahsettiğimiz toplumsal ihtiyaçların yeniden üretim alanı olan üretim ile üretimin gerçekleşmesi için gerekli olan emek-gücü ve paranın yeniden üretiminin içsel derin bağlantıları yeteri kadar geliştirilmemiştir. Ama toplumsal gerçekliğin kapitalist anlamda in_ası bu alanların içsel çözümlerini dolayında gerçekleştiriyor. Egemen sosyal bilimlerin tanımladığı izofrenik dünyada bu alanlar bir gerçekliğin parçaları olarak değil, her biri farklılaşmış disiplinlerin aratırma nesnesine dönüşür. İhtiyaçların, yani zenginliğin (metallerin) yeniden üretimi ekonomi disiplinine havale edilirken, zenginliğin paylaşım siyaset bilimine, aile (hane halkı) ise sosyolojiye bırakılmaktadır. Bu ayrıma gerçekliğin anlaşılmasından öte, gerçekliğin belirli iktidar ilişkileri içinde analiz edilerek, belirli gerçekliğin yeniden üretimini sağlamıştır. Oysa belirli gerçekliğin dönüşümünü, de_ğiştirmek isteyen müdahaleci bir analizin bu alanları analizlerine katması gerekir, hatta gerçekliğin ait bu alanlara müdahale yapması gerekiyor.

Paranın

geni_leyen yeniden üretiminin analizi bu izofrenik ayrımda içinde en zorlu alanlardan biridir. Elinizdeki çalıma ise bu zorlu alanı kavramsal bir düzenek içinde ele alıyor ve doğrusu söze dönen kavramları yeniden kapitalizmin yapısal özellikleri dolayında analiz ediyor. Somut gerçeklik içinde kavramların güçleneceği dü_ncesinden hareketle de Türkiye pratiğinden hareketle, yani merkez bankasının özgüllükleri üzerinden analiz ediyor.

Son

zamanlarda merkez bankasının bağlantılı üzerinden yürütülen tartışmalar (ki bunlar daha çok ele_tirel olmayan iktisatçılar arasında teknik bir konu olarak ele alınıyor) ve merkez bankasına yönelik pratikler aslında meta, emek-gücü ve çok daha önemlisi ulusal pazarlar, ulusal siyasal düzenekler arasındaki içsel ilişkiler ve bu ilişkilerin dönüşümünü ifade ettiği ölçüde anlamlıdır. Banka bir de_ğiştirme merkez bankasındaki de_ğişiklikleri kavramsal aparatlarla anlamaya çalıştırmada, kapitalizmin yapısal/güncel mantığını daha kolay anlamı olacağıdır. Egemen analizlerin teknik ve dolayısıyla nötr olarak ifade ettikleri bu alana yönelik de_ğişiklikler, sadece kapitalizmin bugünkü işleyişine ait bir çok şeyi bizlere vermekle kalmaz, aynı zamanda yukarıda ifade ettiğimiz paranın yeniden üretiminde önemli olan siyasal ilişkiler alanını da içine alan bütünsel bir analize bizi yönlendirir. Bilindiği üzere ulus devletler merkez bankaları dolayında parasal alana müdahale ederler. Yani devlet merkez bankası kanalı ile ekonomik yaşamda para akışında ortaya çıkacak bazı olumsuzlukları elimine etme amaçlı gider. Merkez bankası bu anlamda bir emme/basma tulumu gibi piyasadaki fazlalıkları emerek veya piyasada likit sıkıntıları oldu unda piyasaya para sürerek denge ko_ullarını sağlamaya çalışır. Bu yöntemleri daha da somutlaştıracak olursak, merkez bankası uyguladığı faiz oranlarını indirip/yükselterek, ya da açık piyasa işlemlerine girerek/girmeyerek, bankalara uyguladığı kar_lılıklarını azaltıp/ço_ğaltarak denge ko_ullarını yaratmaya çalışıyor. Bu önemli işlevlerinden dolayı K. Polanyi haklı olarak, merkez bankalarının ortadan kaldırılmaması durumunda, ulusal ekonomilerinin birer enkaz yığınına dönüşeceğini belirtir. Devletin burada ele almadığı emek-gücünün toplumsal yeniden üretim ko_ullarını güvence altına alma ile para arzını belirli düzenlemelerle güvence altına alma en temel işlevleri arasında olmuştur (S. De Brunhoff). Yukarıda ifade ettiğimiz içsel olarak birbiri ile bağlantılı üç düzey arasında en önemli halka olan para arzının güvence altına alınması kapitalizmin toplam toplumsal yeniden üretimini sağlamada ölçüde özel bir öneme sahiptir ve bu yüzden de Aglietta'nın doğru bir tespitle ifade ettiği gibi merkez bankasının yüklendiği işlevler sadece bir dizi teknik işlev olarak ele alınamaz/analiz edilemez.

Gerçekten

de son zamanlarda açığı çıkaran krizlere baktığımızda merkez bankasının ne kadar

önemli bir dizi i_levi sahip oldu unu bir kez daha görmekteyiz. Sistemin i_levi_ine ait bütünsel bir dil kurulmadı 1ndan olsa gerek, ABD Merkez Bankası nda onsekiz yıl yönetici olarak görevde bulunan Alan Greenspan ve dolayısıyla da ABD Merkez Bankası, krizin temel suçlusu olarak gösterildi. Feti_izm o kadar derinle_mi_ durumdaki Greenspan kriz benim yüzümden çıkmadı ama ben de suçluyum dedi. Özellikle a_1r1 meta üretiminin gerçekleş_t_i i ko_ullarda dola_1ma sadece a_1r1 miktarda para girmez, ama çok daha fazla yeniden de erlenme sorunu ya_ayan, yani üretken sermaye olarak i_levi görememe tehdidi altındaki sermayelerin de ersizle_me sorununu da yaratır. De ersizle_me yönündeki tehdit meta biçiminde yaratılan ama para biçiminde ellerde birikilen de erlerin yine en feti_ form olan para biçiminde de erlenmesine yol açar, ki biz buna hayali sermaye diyoruz. Böyle dönemlerde ise, bu hayali sermayenin ç1lg1n geli_iminin en önemli düzenleyicisi olarak merkez bankaları artan bir öneme sahip olurlar. D.Harvey in haklı bir _ekilde i_aret etti i üzere yaratılan ve gelece i ipotek altına alan hayali sermaye formasyonunun merkez bankası kanal ile sosyalizasyonu ya da geçerlilik kazanması için merkez bankası sürece müdahale eden kurum haline gelir. Paranın sermaye olarak de ersizle_me krizleri, aynı zamanda paranın mekânsal k1s1t1 a_mas1 yani borç-kredi olarak farklı mekânlara yayılması (paranın mekân ihlali) hızlandırır. Bunun yanı sıra ve bununla birlikte, paranın zaman k1s1t1n1 a_mas1 (paranın zaman ihlali) yani bugünden gelece i tüketilecek kredilerin artması, sadece ulusal paralar arasındaki ili_ki ve düzenekleri ortadan kaldırmaz. Ama çok daha önemli bir a_amaya ula_t1 1nda, de erlenme krizini a_mak için sermaye gelece i tüketmeye ba_lar. Süreç paranın ortak genel e_de er olma özelliğini tahrip eder. Kapitalizm yüzle_t_i i krizleri a_mak için para biçiminde de erlenme ama mekân ve zaman k1s1t1n1 a_acak de erlenme ko_ulları kapitalizmi çok daha yapısal bir k1s1tla yüzle_tirir, yani bu süreç, genel ortak ölçünün tahrip edilmesine neden olur. Ve tüm bu ko_ullarda merkez bankası ba_1ms1z1 1 ile hem mekân hem de zaman k1s1t1n1 a_mak için kapitalizmin yapısal mantı 1 dolayında bir rasyonel kazanması istenirken, aynı zamanda merkez bankası ba_1ms1z1 1nin bizzat kendisi ulus-devlet ile meta ve para arasındaki içsel ili_kilerin önemli ölçüde de i_mesine ait bir dizi de i_imi aç1 a_ç1karır.

Merkez

bankasının ba_1ms1z1 1na ili_kin muhalif analizlere baktı 1m1zda (benim bildiğim Oktar Türel in Mülkiye Dergisi için kaleme aldığı 1 metin ve Erineç Yeldan ın k1sa gazete yazıları d1_1nda hemen hemen yok gibi) merkez bankasındaki de_iklere ulusal ba_1ms1z1k üzerinden yakla_1ldı 1n1 görmekteyiz. Merkez bankası de_ikliklerine hiç ku_kusuz ulusal-ba_1ms1z1k penceresinden bakılabilir, ama de_imin yapısal özellikleri ele alınmadı 1nda sorun t1pk1 egemen iktisatçılarının yaptı 1 gibi sadece teknik bir analize indirgenmi_ olur.

Sevgili

Ümit, çalı_mas1nda, merkez bankası ba_1ms1z1 1n1 teknik ve feti_istik bir düzeyde ele alma tehlikesine kar_ılık, ilk elden soruna nasıl yakla_1lması gerektiğine ili_kin bir yöntem, bir güzergâh olu_turuyor. Bu güzergâh, iktisat ve siyaset arasında varolan o sevimsiz k1rm1z1 çizgiyi ortadan kaldırıyor. Yazarımızın çalı_mas1nda 1srarlı bir leitmotif var, o da merkez bankası ba_1ms1z1 1n1n aslında do_rudan siyaset ve iktidarla ili_kili oldu udur. Bu anlamda çalı_man1n heyecan veren yanı, iktisadın kapalı, kendi içinde görece huzurlu dünyasından uzakla_arak, gerçekliğin yapı ta_larından biri olan iktidar ve güç ili_kilerine yönelmesidir.

Ümit,

merkez bankası ile iktidar ili_kileri ve temel i_levi_ olarak metallerin yeniden üretimi arasındaki içsel ba_lantılar analizde dahil etti i anda, son zamanlarda uluslararası camiada heyecan verici tartış_malara neden olan paranın varolu_u ve i_levi_ine ili_kin temel sorunsallarla da yüz yüze geliyor. Bu cesaret isteyen bir bilme eylemlili idir. Tartış_man1n taraflarından biri olan Marksist ortodoksi parayı metanın yeniden üretimi ya da metallerin de_i_toku_ ili_kilerinden hareketle analiz ederken, Weberyen analizler parayı ulusal-siyasal yapılar üzerinden yani paranın merkezi siyasal aygıtının egemenlik

alan1 üzerinden tan1mlıyor. Bu alandaki teorik tart1_ma kan1mca yukar1da i_aret etti im anlamda metan1n geni_leyen yeniden üretimi ile paran1n geni_leyen yeniden üretimi aras1ndaki içsel derin ba lant1lar1 kurmak yerine, daha çok bir de i_keni (meta1n geni_leyen yeniden üretimini) paran1n geni_leyen yeniden üretimine önceleyen hiyerar_ik bir dil üzerinden (ya da tam tersi) analiz ediyor. Bu tarz bir analiz gerçekli in kendisine haks1zl1k yapmak anlam1na geldi i gibi, bu iç içe geçmi_ iki alan1n birikim sürecinde de i_en i_lev ve farklılıklar1 göz önüne al1nmadan statik bir zaman kurgusu üzerinden analizler yapıyor. Oysa ad1 üzerinde geni_leyen yeniden üretimden bahsediyoruz. Kapitalizmin geni_leyen toplumsal toplam yeniden üretimi, ilk elden ulus-devlet ile birlikte e_zamanlı olarak devam etmekte, ama aynı zamanda geni_leyen toplam yeniden üretim, ulusal s1n1rlar1 a_acak e ilimlere yöneldi i ölçüde siyasal düzenek yeni ko_ullarda yeniden tan1mlanmaktadır. Para arz1 ve emek-gücü üzerindeki düzenlemeler devam etmekle birlikte, düzenleme biçimleri ve ulus-devletlerin ve dolayısıyla merkez bankalar1n1n i_levlerinde de önemli dönü_ümler gerçekleşiyor. Bu dinamik süreci en iyi ele verecek örnek ise, geç-kapitalistle_en Türkiye gerçe inde T.C. Merkez Bankas1 n1n tarihsel süreç içinde olu_m ve biçimlenmesini yapısal ko_ullar dolay1nda ele alıp analiz etmekten geçiyor. Yani kavramlara hayat verecek somut gerçekli e yönelmekten geçiyor. Sevgili ö rencim/arkada_ım, meslekta_ım Ümit, birçok _ey ö rendi im bu çalı_mas1nda kavramsal düzenekleri do rudan ya_am içinde s1nayarak bilemekten kaç1nmıyor.

Kitapta

T.C. Merkez Bankas1 n1n geli_imi ve son dönem ba 1ms1zl1k tart1_malar1n1n analizinde iktisadi olan ile siyasal olan aras1ndaki arayüz üzerinde yo unla_ılıyor. Bu ara yüzeyde etkin olan merkez bankas1n1n somut i_leyi_ine yöneliniyor. Böylece Türkiye gerçe ine yönelen çalı_mada, teorik aç1dan makro düzey ile mikro düzey aras1nda köprüler olu_turuluyor. Kan1mca, bu ara yüzeyde olan kurumlar1n (DPT, Merkez Bankas1, Üniversiteler) dönü_ümünü daha iyi analiz etmemiz gerekiyor, ancak ne yazık ki bu ara yüzeydeki kurumlar1 analiz etmek konusunda muhalif analizler yeteri kadar yol almam1_tır. Elinizdeki heyecan veren çalı_ma, bu eksikli i kapatman1n nas1l olaca 1na dair önemli aç1lımlar sa lıyor.

Bu

tarz çalı_malar oldukça önemli. Önemli çünkü sermayenin organik ayd1nlar1 gerçekli in bilgisini egemen s1n1flar1n taleplerine uygun bir _ekilde biçimlendiriyorlar. Sadece me_rula_t1rmıyorlar, ayr1ca i_aret ettikleri gerçekli i dönü_türüyorlar. Önemli çünkü kavramdan kaçan ve dahas1 kavramlar1 vitrinde içeri i bo_alt1lm1_ sözcüklere dönü_türen Marksist/muhalif kesimlere kar_ı bu tarz çalı_malar gerçekli in gerçek renklerini aktarıyor. Önemli çünkü kavramlar1 somut gerçekle bulu_turarak, muhalif-Marksist dilin sahicili ini arttırıyorlar. Ve son olarak önemli çünkü bu tarz çalı_malar yeni kavramlar üretmenin önünü açıyorlar.

Ak1ntıya

kar_ı durarak bu yaratıc1 emekleri dola_ıma sokan/okuyucuya ula_tıran Sosyal Ara_tırmalar Vakfı na (SAV), özellikle de sürece do rudan emeklerini katan Serap ve Ülkü ye heyecanlar1n1 katan Metin ve Fatma ya te_ekkür ediyorum. Evet, SAV gibi yayınevleri ve Ümit Akçay gibi yazarlar1m1z1n olmas1 insana umut a_ılıyor.

Fuat Ercan -K1br1s

{tab=0ÇONDEK0LER}

Önsöz

/ Fuat Ercan

1. GÖRÜŞ

2. PARA VE MERKEZ BANKASI ÜZERİNE BİR ANALİZ ÇERÇEVESİ

3. EKONOMİ (PARA) VE SİYASETİN (DEVLET) KESİME NOKTASI OLARAK MERKEZ BANKASI

3.1 Kapitalist Toplumsal Oluşumların İçerisinde Para ve Temel Seviyeleri

3.1.1. Marksist Emek Değer Teorisinde Para

3.1.1.1. Değerin Meta Biçiminden Para Biçimine Geçiş

3.1.1.2. Paranın Seviyeleri

3.1.2. Devlet Merkezli Para Yaklaşımı

3.1.3. Bir Sentez Denemesi

3.1.3.1. Para Tartışmalarının Değerlendirilmesi

3.1.3.2. Para Üzerine Bir Çözümleme

3.2. Merkez Bankasının Oluşumunun Kavramsallaştırılması

3.2.1. Değer Biçimi ve Özel Emek in Sosyalleşmesi

3.2.2. Kredi Sistemi, Parasal Piramit ve Merkez Bankasının Oluşumu

3.2.3. Merkez Bankasının Tarihsel Gelişiminde Ana Çizgiler

3.2.3.1. Altın Standardı Dönemi

3.2.3.2. Bretton Woods Dönemi

4. MERKEZ BANKASI BAĞIMSIZLAŞMASI LİTERATÜRÜNÜN ANALİZİ

4.1.

Merkez Bankası Ba ımsızlı 1 Literatürü

4.1.1. Merkez Bankası Ba ımsızlı 1n1n Teorik Temeli Olarak Yeni Klasik İktisadın Yükseli_i

4.2.2. Merkez Bankasının Ba ımsızlı 1 Literatürünün Geli_imi

4.2.2.1. Kural Kar_ıсында Takdir Hakkı Tartı_ması

4.2.2.2. Güvenilirlik Kar_ıсында Esneklik Tartı_ması

4.2.2.3. Siyasi Konjonktür Yakla_ımı

4.2.3. Merkez Bankasının Ba ımsızlı 1n1n Ampirik Temelleri

4.2.3.1. Yasal/Gerçek Ba ımsızlık

4.2.3.2. Amaç/Araç Ba ımsızlı 1

4.2.3.3. Di er Ba ımsızlık Tanımları

4.2.3.4. Merkez Bankası Ba ımsızlı 1n1n Ekonomik De ğkenlerle İli_kisi

5. MERKEZ BANKASININ BA İMSİZLİ İNİN EKONOMİ POLİTİSİ

5.1. Bretton Woods Sonrası Süreçte Merkez Bankasının 1n1n Dönüşümü

5.2. Paranın Apolitikle_tirilmesi Stratejisi

6. TÜRKİYE DE MERKEZ BANKASININ BA İMSİZLİĞİNİN EKONOMİ POLİTİSİ

6.1. 2001 Öncesi Sürece Özet Bakış:

Türkiye de Sermaye Birikim Sürecinin Geli_imi Ba lamında Merkez Bankasının 1n1n Dönüşümü

6.1.1. Merkez Bankasının Kurulu_u ve Kurumsalla_ması (1930 1955)

6.1.2. Paranın Siyasal Yönetimi
(1955-2001)

6.1.2.1. Kamunun Doğrudan Finansmanı
(1955-1986) 6.1.2.2. Kamunun
Doğrudan Finansmanı: (1986-2001)

6.2.
2001 Krizi Sonrasında Merkez Bankasının Bağımsızlaşması

6.2.1. Ekonomi ile Siyaset Ayrışmasının
Derinleşmesi Olarak 2001 Dönüşümü

6.2.1.1. Yapısal Dönüşümün Tetikleyeni
Olarak 2001 Krizi

6.2.1.2. 2001 Sonrasında Ekonomi
Yönetiminin Yeni Kurumsallaşması

6.2.2. Merkez Bankasının Bağımsızlığının
Hukuki Boyutu

6.2.3. Bağımsızlığının Sınıfsal Mantığı:
Aktörler ve Talepleri

7.
SONUÇ

{tab=ÖN KAPAK}

{tab=ARKA KAPAK}

{/tabs}